Маленький горбань

Весело й шумливо на вигоні за шахтарською слобідкою. Малеча грає у м'яча. Павлик з дідусем сидять на призьбі й захоплено спостерігають за грою. Обговорюють гравців.

- Гоп-гоп! Та-та-та-та!.. Хе-хе-хе! Втік, матері його мішок груш!.. Чий такий? — питає дід ще про якого-небудь меткого пустуна.

- Який? Отой... найбільший? — перепитує Павлик і показує пальцем. — То ж тітчин Явдошин... Захарко.

- Ну й прудкий! Як заєць.

- Він, дідусю, тютюн курить.

- Ов?.. А, який! — обурюється дід. — Вишпарити поганця! Неодмінно вишпарити ремінякою. А, який! Тютюн... хм! А бігає здорово! Конем не доженеш. А-та-та-та! Ач, як ушкварив! Треба, треба буде Явдосі сказати. Вишпарити брикуна, щоб не привчався казна до чого!..

- Він, дідусю, й гроші в матері краде на тютюн.

Павлик хоче піти до хлопців, проте дід, глянувши на великий горб онука, попереджає, що його ображатимуть. Хлопчик йде гратися до дівчат і розповідає їм цікаві історії.

II

Знав Павлик їх, тих казочок, чимало.

Мати кожного вечора оповідала йому безліч казок: про зайчика, про лисичку, про Короленка й королівну, про Івасика-Телесика тощо. Хлопець їх добре запам'ятовує, а потім бачить казкові сни.

Пам'ять у Павлика прегарна, й він завжди пригадує свої сни до найменших подробиць і переказує їх дівчаткам, як нову казку, тільки ніколи не каже, що то сон, а з часом і сам забуває про те.

У хлопчика був великий горб на спині. Він не пустував з хлопцями, любив звірят, тому товариші часто ображали й били його.

III

Під час гри Захарко бив одного з хлопців, Павлик заступився за нього. Бійка припинилася та всі пішли у степ шукати жайворонячі яйця і катран. Захарко знайшов гніздо. Пронька хотів узяти яйце. Дівчата просили його не робити цього, щоб жайворониха не покинула гніздо. Тоді хлопці знайшли ще кілька гнізд і помітили їх, встромивши поруч палички. Павликові було шкода птахів, і він вийняв палички. За це Захарко почав бити його й мало не задавив.

Та вже хлопці стягли того з Павлика.

Побачивши, що Павлик уже не кричить і не плаче, а лежить із заплющеними очима, розкинувши руки й ледве дихаючи, діти, як сполохані горобці, кинулися врозтіч.

IV

Павлик сидів уже й тихенько хлипав, коли дід Антип з дівчатками прибіг до нього. Дід Антип пішов шукати Захарка: дівчатка сказали, що він ховається в шурфі старої шахти.

V

Зранку Павлик прокинувся від якогось вовтузіння в сінях. То дід приволік переляканого Захарка.

Старий вхопив хлопця за плечі й підвів до ліжка.

— Бий, Павлику, бий його, паршивця, щоб не був таким вредним.

Павлик заховав під рядно руки й злякано дивився на Захарка.

— Не хочеш?.. Бий...

— Я не бу-у-уду більш!.. — ревів бугаєм злочинець.

— Е, брат, то дурне! Хе... він не буде! Ще б пак! Авжеж не будеш, бо ось як вишпаримо тебе з Павликом, то й десятому закажеш... А в мене, хлопче, ремінь до-о-об-рий...

Павлик теж плакав і просив діда не пороти хлопця. Дід Антип пішов геть, а хлопці гралися у крем'яхи. Дід помирився з Явдохою, матір'ю Захарка.

— Дідусю, — весело гукнув Павлик, побачивши старого, — він... Захарко зовсім не сердитий... він гарний... Ми тепер часто гратимемося з ним.

— А! А! Ну, що ти йому скажеш? — ляснув дід з обурення об поли руками. — Його вишпарити слід... А він... га?.. Ну, щастя маєш? — посварився дід на Захарка пальцем, а тітка Явдоха ласкаво сміялась крізь сльози.

Оповідання С. Черкасенка «Маленький горбань» — це твір про красу та незахищеність людської душі. Павлик — душевно красивий і щедрий хлопчик. Ці моральні якості відіграють велику роль у формуванні його особистості.